

V tejto sezóne sme zaznamenali viacero rekordov, čo sa týka lavínových nehôd a výkyvov počasia. Hneď prvá takáto udalosť prišla v druhej polovici septembra. Počasie na našich horách vtedy ovplyvňoval studený front spojený s výrazným ochladením. Podmienky sa posunuli od letných rovno do zimných.

Lavínová sezóna 2022/2023

Zima plná rekordov

Teploty klesli pod nulu vo vysokých polohách Tatier nad 1900 m. Studený front bol spojený so silnými snežením. Nad hranicou 2000 m sneh pribúdala dokonca niekoľko dní po sebe. V priebehu troch dní sme evidovali prírastok snehu vo Vysokých Tatrách približne o 30 cm. Podmienky ešte zhoršoval aj silný vietor a zlá viditeľnosť.

21. 9. 2022 sa dve dvojice vybrali napriek zlému počasiu na pešiu túru na Bradavicu z Veľickej doliny. Boli to horský vodca s klientom a horský vodca s jeho rodinným príslušníkom. Počas túry vo veľmi strmom teréne prvá zo skupín uvoľnila snehovú dosku o rozmere okolo 10 x 10 m, ktorá ich následne strhla do strmého skalnatého žľabu do Slavkovskej doliny. Následkom pádu v exponovanom teréne utrpeli osoby v lavíne smrteľné zranenia.

Jednalo sa o historicky prvú tragickú lavínovú nehodu v mesiaci september na Slovensku. Doposiaľ najskoršou bola lavínová nehoda z Belianskych Tatier, ktorá sa udiala 17. 10. 1974 v Kopskom sedle. Táto lavínová nehoda sa stala až o 25 dní skôr. Ďalším zaujímavým faktom je, že iba 3 kalendárne mesiace trvalo obdobie medzi poslednou nehodou minulej sezóny (2021/2022) a prvou nehodou sezóny 2022/2023 (jún, júl, august).

Neskorý začiatok zimy

Október a november boli snehovo slabé a v decembri tiež zima začínala iba pozvoľna a súvislá snehová pokrývka bola iba v najvyšších polohách Tatier. Zmena nastala po prechode frontu v polovici decembra. Ten prinesol snehové zrážky z juhu. Najviac vtedy napadlo v Nízkych Tatrách (25 cm), snežilo ale aj inde a napriek podpriemernej výške snehu sa bohužiaľ objavila druhá smrteľná nehoda sezóny. Išlo o dvoch vysokohorských turistov, ktorí sa v sobotu 10. 12. 2022 vybrali na túru cez Priečne sedlo. Pracovníci Téryho chaty ich upozorňovali na zlé podmienky, no oni sa rozhodli pokračovať ďalej. Počas výstupu do Priečného sedla si odtrhli lavínu, ktorá ich úplne zasypala. O pomoc požiadali rodinní príslušníci, keď sa dlhšie nevracali z túry. Kontaktovali HZS a ihneď sa začala záchranná akcia. Pod Priečne sedlo sa vybral ako prvý pracovník chaty (dobrovoľný záchranár HZS) spolu s kolegom. Objavili lavínu a lavínový nános, ktorý prepátrali vizuálne a aj lavínovým prístrojom. Bohužiaľ, nezvestní nemali lavínovú výbavu, preto nemali šancu nič objaviť. Zo Starého Smokovca medzitým odišli záchranári HZS s vyhľadávacím systémom Recco a lavínovými psami. Po príchode na lavínisko krátko po sebe

pes označil miesta zasypania oboch turistov. Žiaľ, obom turistom sa táto lavína stala osudnou, jej pád neprežili.

Rekordne teplé Vianoce a začiatok roka 2023

Po relatívne chladnej prvej polovici decembra sa situácia na jeho konci výrazne zmenila. Tak ako po iné roky, aj tento raz sa u nás naplnila pranostika: „Katarína na ľade a Vianoce na blate.“ Vianočný víkend bol teplý aj na horách. Vyhlásený bol 1. najnižší stupeň lavínového nebezpečenstva. Len vo vyšších polohách od 2000 m bol vyhlásený 2. stupeň. Tom že aj málo snehu môže byť zradné, sa potvrdilo v prípade poľského turistu, ktorého lavína strhla spod hrebeňa Červených vrchov, z Vysokej Suchej Čuby Kondratovej, na slovenskú stranu do Tichej doliny. Našťastie nebol ťažko zranený a pokračoval ďalej do údolia, kde ho premrznutého našli príslušníci HZS. Podobné to bolo aj v SV stene Malého Ladového štítu, kde vypadol horolezec s nevelkou, asi 6 m širokou a 40 cm hrubou doskou snehu. Našťastie, istenie ho zachytilo a poranil si len nohy.

Prvé dni roka 2023 pokračovali mimoriadne teplým počasím. Na viacerých staniach bol najteplejším dňom práve 1. január. Oteplenie sa výrazne prejavilo na severných stranách pohorí, hlavne Nízkych, Západných a Vysokých Tatier. Rekordérom bola stanica na Zverovke vo výške 1040 m, ktorá mala 1. 1. 2023 o 11:30 až + 16,2 °C.

Snehová nádielka prišla v januári. V utorko 10. 1. 2023 zasiahol naše územie studený front postupujúci na východ, ktorý tentoraz priniesol bohatú snehovú nádielku. Vo všetkých pohoriach sme evidovali prírastok nového snehu + 30 cm, niekde aj viac. Po prvý raz v sezóne bolo vyhlásené ZVÝŠENÉ lavínové nebezpečenstvo (3. stupeň).

Prvá trojka tejto zimnej sezóny: 2 vážne nehody v jeden deň

11. 1. 2023 boli zaznamenané hneď dve lavínové nehody. Prvá v Nízkych Tatrách, v oblasti Lukovského kotla pod Chopkom, druhá v Západných Tatrách v oblasti Žiarskej doliny. V oboch prípadoch bol nutný zásah HZS. Rozdiel bol ten, že v jednom prípade išlo zjazd, v druhom o výstup. V Lukovskom kotli navyše strhnutá osoba padala cez skalné prahy, čo jej spôsobilo vážne, mnohopočetné zranenia ohrozujúce život. Okrem týchto dvoch lavín spadli aj ďalšie v Nízkych, Vysokých a Západných Tatrách. Bolo to spolu až 6 lavín, ktoré spustili skialpinisti a lyžiari.

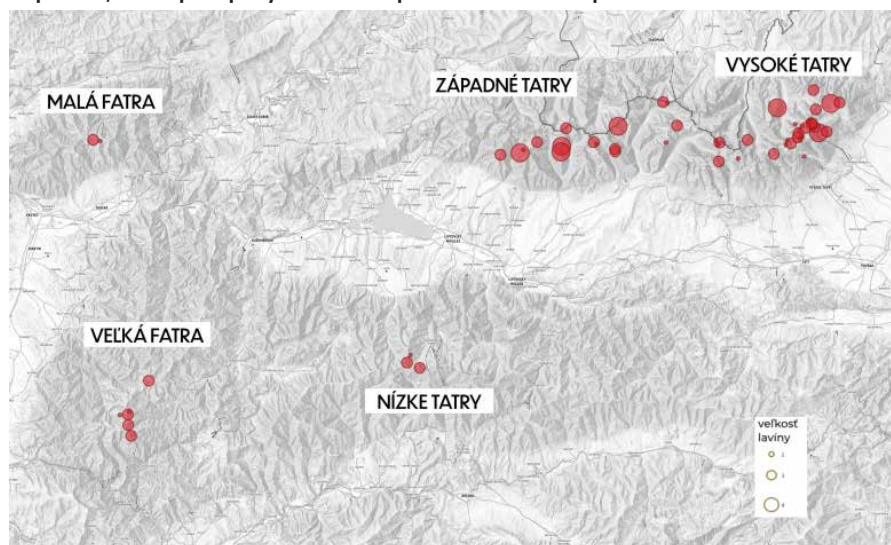
11. 1. 2023	10:00	NT	Chopok, Lukovský kotel, SV
11. 1. 2023	10:20	NT	Chopok, Lukovský kotel, SV
11. 1. 2023	12:00	ZT	Hrubá kopa, Madajov zľab
11. 1. 2023	11:30	ZT	Lúčne sedlo
11. 1. 2023		VT	Kartárik
11. 1. 2023		VT	Cmítar

Ďalšie lavínové nehody prišli v druhej polovici januára v Malej Fatre a pod Groszovými ľadopádmi.

29. 1. 2022 sa trojica horolezcov z Poľska vybrala do Veľkej Studenej doliny s cieľom liezť cez Groszove ľadopády. Pod ľad sa dostali v poobedných hodinách. Po vylezení prvého ľadopádu sa stretli s dvojicou slovenských lezcov, ktorí práve zostupovali dolu. Slovenská dvojica pri zostupe napriek dodržaniu bezpečných rozstupov uvoľnila krátko po sebe dve doskové lavíny. Našťastie sa im podarilo zachytiť na cepínoch a neprepadnúť cez skalný prah. Poľskí lezci ďalej pokračovali vo výstupe a liezli druhý Grosz až do večerných hodín. Na zostupe pri čelovkách boli strhnutí lavínou a prepadli cez spodný ľadopád. Nános ich následne unášal zhruba ešte 150 m úzkym žľabom. (Nemal sa kde rozliať = terénna pasca).

Už po zotmení HZS prijalo tiesňové volanie od jedného z trojice poľských horolezcov, ktorý zostal čiastočne zasypaný a podarilo sa mu zhruba po 45 minútach svojpomocne odhrabať a vytiahnuť telefón. Nemal kontakt so svojimi spolulezcami. Ihneď sa začala záchranná akcia. Po príchode na miesto sa pomocou lavínových prístrojov podarilo záchranným HZS dohľadať dvojicu zasypaných horolezcov, žiaľ už bez známok života. Posledný z trojice ako zázrakom prežil bez vážnych zranení. V čase pred nehodou trvalo už niekoľko dní počasie bez výraznejších zrážok, boli pomerne stabilné snehové podmienky. V lavínovom bulletinu bol vydaný 2. stupeň, teda mierne lavínové nebezpečenstvo. Uvádza sa, že nebezpečenstvo je koncentrované najmä na severných expozíciách na strmých svahoch nad 35°, pod skalnými stenami, kde vplyvom vetra môže byť naviate väčšie množstvo snehu. To bol aj tento prípad. Žľab mal v mieste odtrhu ▶

Mapa lavín, ktoré spadli po vyhlásení 4. stupňa lavínového nebezpečenstva vo februári 2023:

severnú orientáciu a sklon 36°. Podľa očitých svedkov sa okolo obeda začal výrazne dvíhať vietor, ktorý rýchlo transportoval pomerne veľké množstvá snehu do kotla medzi prvý a druhý Groszov ľadopád. Vetrom previaty sneh bol navyše ukladán na tvrdý snehový pokrývku, ktorá tu bola vytvorená stabilným počasím z predchádzajúcich dní. Jednotlivé vrstvy boli teda medzi sebou veľmi slabo previazané, čo potvrdil aj kompresný test nasledujúci deň.

Veľké lavínové nebezpečenstvo vo februári

Vo februári sa o slovo prihlásilo severozápadné prúdenie, ktoré so sebou prinieslo množstvo zrážok a najmä veľmi silný vietor. Už 31. januára bol pre Vysoké a Západné Tatry vydaný 3. stupeň lavínového nebezpečenstva, ktorý „odolal“ až do 2. februára. Počas týždňa naďalej pretrvával silný vietor spojený so snežením, čoho dôsledkom bolo 3. februára v Západných a Vysokých Tatrách veľké lavínové nebezpečenstvo (4.stupeň). Okrem iného to znamenalo aj uzáveru Žiarskej doliny spolu so Žiarskou chatou. Celkovo sme v tomto období zaznamenali 61 lavín. Najviac ich spadlo vo Vysokých Tatrách (31) a v Západných Tatrách (17).

Lavíny s účasťou človeka v sezóne 2022/2023

Dátum	Čas	Pohorie	Lokalita	Ohrozenie	Strhnutí	Zasypaní			Zasypaný		Zranení	Úsmrtní	Aktivita	Zaťaženie	Stupeň lavínového nebezpečenstva
						úplne	časťotne	Na povrchu	čas (min.)	Hĺbka (cm)					
21. 9. 2022	11:00	VT	Bradavica	4	2	2	0	2	24 hod.	0	0	2	turistika	veľké	0
12. 10. 2022	11:00	VT	Priečne sedlo	2	2	2	0	2	600	60/75	0	2	turistika	veľké	2
25. 12. 2022	12:00	ZT	Tichá dolina - Suché kopy, Kondratové	1	1	0	0	1	0	0	1	0	turistika	veľké	2
29. 12. 2022	15:00	VT	Malý ľadový štít - SV, Zlatá ulička	2	1	0	0	2	0	0	1	0	horolezectvo	veľké	2
11. 1. 2023	10:00	NT	Chopok, Lukovský kotol, SV	1	1	0	1	0	0	0	1	0	lyžovanie	malé	3
11. 1. 2023	10:20	NT	Chopok, Lukovský kotol, SV	1	1	0	1	0	0	0	0	0	snowboard	malé	3
11. 1. 2023	12:00	ZT	Hrubá kopa, Madajov žľab	2	2	0	0	2	0	0	1	0	splitboarding	malé	3
11. 1. 2023	11:30	ZT	Lúčne sedlo	2	0	0	0	2	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	3
11. 1. 2023		VT	Kartárik	1	1	0	0	0	0	0	0	0	lyžovanie	malé	3
11. 1. 2023		VT	Cmíter	2	1	0	0	0	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	3
21. 1. 2023	13:02	MF	Veľký Kriváň	2	2	0	2	0	0	0	0	0	skialpinizmus	veľké	2
23. 1. 2023	11:00	NT	Dereše	1	1	0	1	0	0	0	0	0	snowboard	malé	2
29. 1. 2023	13:30	VT	Veverkov ľadopád	4	0	0	0	0	0	0	0	0	horolezectvo	samovolná	2
29. 1. 2023	14:00	VT	Groszov ľadopád	2	0	0	2	0	0	0	0	0	horolezectvo	veľké	2
29. 1. 2023	17:00	VT	Groszov ľadopád	3	3	2	1	0	180	60/100	1	2	horolezectvo	veľké	2
26. 2. 2023	11:00	ZT	Jalovecký žľab	1	1	0	1	0	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	2
1. 3. 2023	10:00	VT	Satan	2	1	0	0	2	0	0	0	0	skialpinizmus	samovolná	2
11. 3. 2023	9:40	VT	Nížna Popradská štrbina	12	11	0	3	8	0	0	3	0	skialpinizmus	veľké	3
12. 3. 2023	9:00	NT	Lukovský kotol	1	0	0	0	0	0	0	0	0	lyžovanie	malé	3
12. 3. 2023	11:00	VT	Pod Ošarpancom	1	1	0	0	1	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	3
12. 3. 2023	12:00	VT	Patria	1	1	0	0	1	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	3
11. 4. 2023	12:00	VT	Nad Žabím plesom	1	0	0	0	0	0	0	0	0	snowboard	malé	2
11. 4. 2023	16:25	ZT	Spálený žľab	3	0	0	0	0	0	0	0	0	skialpinizmus	malé	2
				SPOLU:	52	33	6	12	23	SPOLU:		8	6		

Počet lavín v sezóne 2022/2023:

Spolu: 23, Vysoké Tatry (VT): 13, Nízke Tatry (NT): 4, Západné Tatry (ZT): 5, Malá Fatra (MF): 1, Veľká fatra (VF): 0

Počet lavín podľa stupňa lavínového nebezpečenstva:

žiadne: 1, malé: 0, mierne: 12, zvýšené: 10

Ďalšia rekordná nehoda

Lavínová nehoda, ktorá sa stala 11. 3. 2023 nás všetkých tak trochu prekvapila. Nebolo by to tým, že lavíny v sobotu nepadajú (práve naopak), ale skôr tým, že počasie v tento deň bolo viac než zlé. Mylne sme sa nazdávali, že všetci sedia na chatách, alebo sa motajú dolu v dolinách. Druhá prekvapujúca informácia bola, že počet postihnutých lavínou bol 11! Naposledy bolo viac ako 11 ľudí zasiahnutých v jednej lavíne v roku 1974, vtedy to bolo až 31 ľudí, zhodou okolností tiež v Mengusovskej doline.

Základové lavíny v apríli

Jarné a teplé počasie so sebou každoročne prináša riziko mokrých a základových lavín. Veľkú pozornosť vzbudila pomerne veľká lavína v Žiarskej doline, ktorá zasiahla prístupovú cestu na Žiarsku chatu a ohrozila tak turistov v jednej z najnavštevovanejších dolín Západných Tatier. Odtrhla sa 17. 4. 2023 o 13:28 z masívu Príslopu na jeho východnom svahu. Takýto jav nie je ničím výnimočný a v minulosti sa v danej lokalite objavilo viacero, či už jarných mokrých lavín, ale aj veľkých prachových v strede zimy.

Celkové zhodnotenie

Všeobecne sa dá povedať, že zima bola snehovo relatívne bohatá hlavne v Západných

Tatrách. Svedčia o tom aj výšky snehu v marci v Žiarskej doline. Vo Vysokých Tatrách sneh pribúdal o čosi neskôr a pomalšie ako v Západných Tatrách, ale snehu bolo dostatok hlavne v druhej polovici zimy. Chladný bol koniec zimy a napríklad 20. mája bolo pod Hrubou kopou ešte viac ako 100 cm snehu.

Vydávanie lavínových správ trvalo takmer 6 mesiacov od polovice novembra do polovice mája (173 dní). Najvýraznejším lavínovým obdobím bola prvá polovica februára s veľkým počtom dní so zvýšeným nebezpečenstvom (3.stupeň). Toto obdobie vyvrcholilo Veľkým lavínovým nebezpečenstvom od 3. do 6. februára. Koniec sezóny už bol o niečo pokojnejší, no ohrozenie lavínami trvalo aj v máji.

Čo sa týka tragických koncov, zaznamenali sme 6 obetí. To je výrazne nadpriemerné číslo. Zranenia v lavínach utrpelo 8 ľudí, čo je oproti minulej sezóne nárast. Nehôd sme celkovo zaznamenali 23. Všetky sú zosumarizované v tabuľke nižšie. Najviac ich bolo tradične vo Vysokých Tatrách, naopak vo Veľkej Fatre nebola žiadna. Zaujímavosťou oproti minulým sezónam bol ústup nehôd pri skialpinizme. Všetky obeť boli pri športových aktivitách bez lyží. Potvrdila sa ohrozenosť peších turistov a horolezcov. ■